

SB-0412

Second Year B. Com. Examination
March / April – 2011
Banking Law & Practice : Paper - I

Time : Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના :
(૧)

નીચે દર્શાવેલ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fillup strictly the details of signs on your answer book.

Name of the Examination :
S. Y. B. COM.

Name of the Subject :
Banking Law & Practice - 1

Subject Code No. : 0 4 1 2 Section No. (1, 2,.....): Nil

Seat No. :

Student's Signature

- (૨) પ્રશ્ન નં. ૧ ફરજિયાત છે.
(૩) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના પૂરા ગુણ દર્શાવે છે.

- ૧ ટૂંકમાં ઉત્તરો આપો : ૧૦
- (૧) બેંક ધિરાણની વિવિધ જામીનગીરીઓની યાદી આપો.
(૨) મર્યન્ટ બેંકિંગ વિભાગનાં કાર્યો જણાવો.
(૩) ચેકનો અયોગ્ય નકાર એટલે શું ?
(૪) ચેકમાં 'મહત્વનો ફેરફાર' એટલે શું ?
(૫) બેંકર ચેકનો માલિક ક્યારે બને છે ?
- ૨ (અ) અનિચ્છનીય ગ્રાહક એટલે શું ? તેનું ખાતું બંધ કરવાની વિધિ જણાવો. ૬
(બ) ચૂકવેલાં નાણાંની ફાળવણી કરવાનો બેંકરનો અધિકાર સમજાવો. ૬
- અથવા**
- ૨ (અ) ચેકની વ્યાખ્યા આપી તેનાં મુખ્ય લક્ષણો વિગતે સમજાવો. ૬
(બ) વચનચિટ્ટી અને ચેક વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો. ૬
- ૩ (અ) યથાનુક્રમે ધારણ કરનાર એટલે શું ? તેના વિશિષ્ટ અધિકારો જણાવો. ૬
(બ) ગ્રાહકને ચેકનાં નાણાં ચૂકવતાં પહેલાં બેંકરે કયા મુદ્દાઓ તપાસવા જોઈએ ? ૬
- અથવા**

- ૩ (અ) વસૂલાત કરનાર બેંકરને મળતાં કાનૂની રક્ષણની સમીક્ષા કરો. ૬
(બ) માલગીરો એટલે શું ? ગીરો મૂકનાર અને ગીરો લેનારના અધિકારો જણાવો. ૬

- ૪ (અ) બેંકિંગ નિયમન ધારાની નીચેની જોગવાઈઓ સમજાવો : ૬
(૧) નવી શાખા ખોલવા અંગે
(૨) રિઝર્વ બેંકને મોકલવાનાં પત્રકો અંગે.
(બ) કેશ કેડિટ અને ઓવરડ્રાફ્ટ વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો. ૬

અથવા

- ૪ સંગીન બેંક ધિરાણના સામાન્ય સિદ્ધાંતોની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. ૧૨

- ૫ બેંકર તરીકે તમે શું કરશો ? ૧૨

- (૧) તમારી બેંકના ખાતેદાર એક પ્રતિષ્ઠિત વ્યક્તિએ લખેલો રૂ. ૧૨૦૦/-નો બેરર ચેક લઈ એક અજાણી વ્યક્તિ તમારી શાખામાં આવે છે. લેજર કલાર્ક તેની ઓળખ સંબંધી પ્રશ્નો પૂછતાં તે ગુસ્સે થાય છે અને કોઈ પણ જવાબ આપવાનો ઈનકાર કરે છે તેમ જ કહે છે કે, આ એક બેરર ચેક છે અને બેંક કોઈ પણ વધારાના પ્રશ્નો પૂછ્યા વિના ચેક લઈને આવનાર કોઈને પણ તેનાં નાણાં ચૂકવવા બંધાયેલ છે.
(૨) શ્રી રજનીકાન્ત મહેતા તા. ૧૯-૦૮-૨૦૧૦ના રોજ શ્રી નરેન્દ્રભાઈ પારેખના નામનો રૂ. ૫૦,૦૦૦/-નો ચેક લખે છે. તા. ૧૭-૦૯-૨૦૧૦ના રોજ અદાલત શ્રી રજનીકાન્ત મહેતાને નાદાર જાહેર કરે છે. શ્રી નરેન્દ્રભાઈ પારેખ, શ્રી રજનીકાન્ત મહેતા તરફથી મળેલો ચેક તા. ૧૭-૦૯-૨૦૧૦ના રોજ ચુકવણી માટે બેંકમાં રજૂ કરે છે.
(૩) તમારા ગ્રાહક શ્રી પરિમલ ખરે તા. ૨૪-૦૩-૨૦૧૦ની તારીખો લખેલો ચેક તા. ૨૨-૧૦-૨૦૧૦ના રોજ બેંકમાં ચુકવણી માટે રજૂ કરે છે.

- ૬ ટૂંક નોંધ લખો : (ગમે તે ત્રણ) ૧૨

- (૧) બેંકરનો, ગ્રાહકનાં ખાતાં ભેગાં કરવાનો અધિકાર
(૨) નિશાનીવાળો ચેક
(૩) ટાંચહુકમ
(૪) માલિકીહકનું પરિવર્તન
(૫) બાંધધરી.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) As per the instruction no. 1 of page no. 1
(2) Question No. 1 is compulsory.
(3) Figures to the right indicate full marks of the questions.

- 1** Answer in brief : **10**
(1) Mention the different types of securities for bank lending.
(2) State the functions of merchant banking department.
(3) What is meant by a wrongful dishonour of the cheque?
(4) What is the meaning of material alteration in a cheque?
(5) When does the banker become a holder (owner) of a cheque?

- 2** (a) Who is an undesirable customer? State the procedure to close such account. **6**
(b) Explain the banker's right of appropriation of payment rules. **6**

OR

- 2** (a) Define cheque and explain the main characteristics of cheque. **6**
(b) Explain the difference between promissory note and cheque. **6**
- 3** (a) What is meant by Holder in due course? Explain the special rights of holder in due course. **6**
(b) Which precautions a banker should take before making payment to the customer? **6**

OR

- 3** (a) Evaluate the statutory protections available to a collecting banker. **6**
(b) What is pledge? State the rights of pawnee and pawnor. **6**
- 4** (a) Explain the provisions of Banking Regulation Act : **6**
(1) To open new branch of the bank.
(2) To sent various statements to Reserve Bank of India
(b) Explain the difference between Cash credit and Overdraft. **6**

OR

- 4** Explain the general principles of sound bank advances. **12**

- 5** What would you do as a banker in following circumstances : **12**
- (1) An unknown person walks into your branch, with a bearer cheque of Rs. 1200/- issued by a well known party who maintains account with your branch. On being asked the questions regarding his identity, by the ledger clerk, he becomes angry and refuses to answer any questions stating that it is a bearer cheque and the bank is bound to pay, to any one who brings it, without any further questions.
 - (2) Shri Rajnikant Mehta issued a cheque bearing date 19.08.2010 for Rs. 50,000/- in favour of Shri Narendrabhai Parekh. The court declares Shri Rajnikant Mehta insolvent on Dt. 17.09.2010. However, on Dt. 17.09.2010 Narendrabhai Parekh presents the cheque to the bank for payment.
 - (3) Your customer shri Parimal Khare - presented a cheque for clearing Dt. 24.03.2010 for payment at the bank on Dt. 22.10.2010.
- 6** Write short notes : (any three) **12**
- (1) Banker's right of set up accounts of the customer
 - (2) Marked cheque
 - (3) Garnishee order
 - (4) Conversion
 - (5) Guarantee.
-